

2. Кремень В.Г. Вступне слово // Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура / за ред. В.Г. Кременя. – К.: Педагогічна думка, 2008. – С. 6-8.
3. Жалдак М.І. Інформатика – фундаментальна наукова дисципліна. Вона має вивчати закони природи, інформаційні процеси і відповідні технології // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2010. – №2. – С. 39-43.
4. Постанова Верховної Ради України „Про Рекомендації парламентських слухань на тему: ”Створення в Україні сприятливих умов для розвитку індустрії програмного забезпечення” від 15 березня 2012 року, № 4538–VI.
5. Биков В.Ю. Відкрите навчальне середовище та сучасні мережні інструменти систем відкритої освіти // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія №2. Комп'ютерно орієнтовані системи навчання: Зб. наук. праць / Редрада. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – №9(16). – С. 9-16.
6. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: Монографія. – К.: Атіка, 2008. – 684 с.
7. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2011. – №6. – С. 25-43.
8. Биков В.Ю. Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освіті – імператив її модернізації // Національна доповідь розвитку освіти України, 2011. – С. 118-124.
9. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, N 4, ст. 23.
10. Биков В.Ю. Технології хмарних обчислень – провідні інформаційні технології подальшого розвитку інформатизації системи освіти України // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2011. – №6. – С. 3-11.
11. Биков В.Ю. Технології хмарних обчислень, ІКТ-аутсорсінг та нові функції ІКТ-підрозділів навчальних закладів і наукових установ // Інформаційні технології в освіті: Зб. наук. праць. Випуск 10. – Херсон: ХДУ, 2011. – № 10. – С. 8-23.
12. Биков В.Ю. Інноваційний розвиток засобів і технологій систем відкритої освіти // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. праць. – Випуск 29. / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма "Планер", 2012. – С. 32-40.
13. Биков В.Ю., Лапінський В.В. Методологічні та методичні основи створення і використання електронних засобів навчального призначення // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2012. – №2. – С. 3-6.
14. Гладун А., Рогушина Ю. «Wiki-технологии». Телеком. Коммуникации и сети, 2008. – №5. – С. 58.
15. Патаракин Е.Д. Социальные взаимодействия и сетевое обучение 2.0. – М.: НП «Современные технологии в образовании и культуре», 2009.
16. Попова М.В. ИКТ в развитии межкультурной компетенции.
17. Андреев А. Web 3.0: Менеджеры знаний [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://webplanet.ru>.
18. Алексеева И.Ю. Общество знаний, информационное общество и „НБИКС-революция” Информационное общество, 2011. вып. 2. – С. 9-17.
19. Тоффлер Елвін. Третя хвиля. – К.: Видавничий дім «Весвіт», 2000. – 480 с.
20. Beel Jöran, Gipp Bela; Stiller Jan-Olaf. Information Retrieval On Mind Maps - What Could It Be Good For? / Proceedings of the 5th International Conference on Collaborative Computing: Networking, Applications and Worksharing (CollaborateCom'09). Washington: IEEE, 2009.
21. Hewitt C. ORGs for Scalable, Robust, Privacy-Friendly Client Cloud Computing / Carl Hewitt // IEEE Internet Computing, vol. 12, no. 5. – NY, USA, Sep.-Oct. 2008. – Pp.96-99. – doi :10.1109/MIC.2008.107.
22. NIST Definition of Cloud Computing v15 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://csrc.nist.gov/groups/SNS/cloud-computing/cloud-def-v15.doc>.

Жалдак М.І.

Академік НАПН України,

Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Наукова школа професора Рамського Ю. С.

Один із найпотужніших математиків серед математиків всіх педагогічних університетів в Україні, автор понад 200 друкованих праць, серед яких понад 40 книг і брошур, науковий керівник понад 20 кандидатів наук, завідуючий кафедрою інформаційних технологій і програмування Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова професор Юрій Савіанович Рамський народився 29 травня 1942 року в селі Шпиколоси Кременецького району на Тернопільщині.

Батько Юрія Савіяновича Савіян Ілліч загинув в буремні роки на фронтах Великої вітчизняної війни (1945 р. на території Німеччини), захищаючи Вітчизну. Мати Юрія Савіяновича, Євдокія Григорівна, не дивлячись на повоєнну скруту, змогла дати синові найвищу освіту.

В 1963 році Юрій Савіянович закінчив з відзнакою Кременецький державний педагогічний інститут (фізико-математичний факультет, спеціальність «математика і фізика», присвоєна кваліфікація та звання «вчитель математики і фізики середньої школи»), після закінчення якого працював вчителем Старотаражської семирічної школи.

В 1963 Юрій Савіянович вступив до аспірантури при фізико-математичному факультеті Київського державного педагогічного інституту імені О.М. Горького (сьогодні Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова), де під керівництвом професора Ляшенка Миколи Яковича виконав і в 1968 році блискуче захистив дисертацію на тему «Про деякі питання наближеного обчислення інтегралів» на здобуття наукового ступеня кандидата фізико-математичних наук за спеціальністю 010101 «Математичний аналіз».

Після закінчення аспірантури в 1966 році зарахований на кафедру вищої математики Київського державного педагогічного інституту імені О.М. Горького на посаду асистента.

В 1985 році в зв'язку з утворенням в університеті кафедри основ інформатики та обчислювальної техніки (згодом перейменовано на кафедру інформатики) був переведений на цю кафедру як один із її ключових фахівців. На той час Юрій Савіянович мав наукове звання доцента. В 1993 році отримав наукове звання професора.

В 2008 році на базі кафедри інформатики в НПУ імені М.П. Драгоманова було створено інститут інформатики, в якому Юрій Савіянович очолив кафедру інформаційних технологій та програмування, будучи обраним за конкурсом на посаду завідуючого цією кафедрою.

Працюючи в університеті, Ю.С. Рамський проводив значну науково-дослідну, науково-методичну і дослідно-експериментальну роботу в різних напрямках, зокрема з проблем «Нові інформаційні технології як засіб оновлення змісту і методик навчання», «Проблеми нового змісту освіти та методики навчання і виховання».

Опублікував понад 200 робіт, серед яких 40 книг і брошур, зокрема:

1. Обчислювальна математика. Спецкурс для факультативних занять у 9-10 класах. – К.: Радянська школа, 1973. – 174 с. (у співавторстві з М.І. Жалдаком та Б.С. Ковбасенком). Схвалено Управлінням шкіл Міністерства освіти УРСР. В роботі значну увагу приділено алгоритмізації чисельних методів – всі методи, які розглядаються в посібнику, супроводжуються схемами відповідних алгоритмів, а також описами алгоритмів засобами розробленої авторами навчальної алгоритмічної мови.

2. Елементи програмування. Посібник для вчителів. – Київ: Радянська школа, 1976. – 208 с. (у співавторстві з Жалдаком М.І.).

Це один з перших посібників для вчителів, в якому розглянуті машиннонезалежні мови програмування високого рівня (Фортран) і показані можливі застосування алгоритмів в шкільних курсах математики і фізики.

3. Чисельні методи математики. Посібник для вчителів. – К.: Радянська школа, 1984. – 206 с. (у співавторстві з Жалдаком М.І.). Рекомендовано Управлінням шкіл Міністерства освіти УРСР. Це один з основних посібників, що використовуються в педагогічних університетах України при вивченні курсу "Чисельні методи".

4. Изучение языков программирования в школе. – К. Радянська школа. 1988. – 272 с. (у співавторстві з Шкілем М.І., Жалдаком М.І., Морзе Н.В.).

Рекомендовано Головним учбово-методичним управлінням загальної середньої освіти Міністерства народної освіти УРСР.

Особливістю посібника є те, що на перший план поставлено використання в навчальному процесі персональних комп'ютерів, яке не вимагає значної попередньої спеціальної підготовки, набуття користувачами знань, вмінь і навичок, не властивих їх професійній діяльності, що дозволяє адресувати книгу вчителям всіх спеціальностей, а не лише інформатики, математики, фізики.

5. Техніка обчислень і алгоритмізація: Навч. посібник для студентів. – К.: Вища школа, 1990. – 199 с. (у співавторстві з Следзінським І.Ф., Ломаковичем А.М., Зароським Р.І.). Дopusчено Міністерством народної освіти УРСР як навчальний посібник для студентів фізико-математичних факультетів педагогічних інститутів.

6. "Методические рекомендации по осуществлению непрерывной компьютерной подготовки студентов". Для физико-математических специальностей педагогических институтов. Москва, Минпрос СССР, 1987. – 69 с. (у співавторстві з А.М. Ломаковичем, І.Ф. Следзінським, В.І. Єфімовим). Рекомендовано Управлінням учбових закладів Міністерства освіти СРСР.

7. Інформатика. Навчальний посібник для студентів фізико-математичних факультетів педагогічних інститутів. – К. Вища школа. 1991. – 320 с. (у співавторстві з Жалдаком М.І.). Дopusнено Міністерством народної освіти УРСР як навчальний посібник для студентів педагогічних інститутів.

Це перший навчальний посібник з курсу інформатики для педагогічних ВНЗ. Автори запропонували оригінальний зміст курсу інформатики. Зокрема, вперше включено розділ інтелектуалізація ЕОМ, в якому вивчаються елементи штучного інтелекту, експертних систем і їх використання в навчальному процесі. Посібник є значним внеском в розробку і становлення методичної системи навчання інформатики в педагогічних ВНЗ.

8. Turbo Pascal: алгоритми і програми. Чисельні методи в фізиці та математиці. Навчальний посібник для студентів. – Київ: Вища школа, 1992.-247 с. (у співавторстві з Бартківим А.Б., Гринчишиним Я.Т., Ломаковичем А.М.). Дopusнено Міністерством освіти України як навчальний посібник для студентів фізико-математичних факультетів педагогічних інститутів.

9. "Основи інформатики та обчислювальної техніки". Цикл навчальних телепередач для вчителів і учнів середніх навчальних закладів. Київ: "Шкільний екран". Головна редакція науково-популярних та навчальних передач; ТО "Наука". Рекомендовано Міністерством освіти України. Протягом 1986-1995 рр. проведено 135 телеуроків (по 30 хв. кожний), які значною мірою сприяли становленню шкільного курсу основ інформатики і обчислювальної техніки і методики його навчання, використання обчислювальної техніки в навчальному процесі.

10. Методичні основи вивчення експертних систем у школі (монографія). – К.: Логос, 1997. – 114 с. (у співавторстві з Балик Н.Р.). Рекомендовано Міністерством освіти України.

11. Державний стандарт загальної середньої освіти в Україні. Проект. "Інформатика". МО України, АПН України, НАН України. – К.: Генеза, 1997. С. 48-59 (у співавторстві).

12. Галузеві стандарти вищої освіти. Напрямок підготовки 0101 Педагогічна освіта. Спеціальність 6.010100 Педагогіка і методика середньої освіти. Математика. I. Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра. II. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра. – Київ: Видання офіційне. Міністерство освіти і науки України, 2003. – 146 с. (у співавторстві).

13. Галузеві стандарти вищої освіти. Напрямок підготовки 0101 Педагогічна освіта. Спеціальність 6.010100 Педагогіка і методика середньої освіти. Фізика. I. Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра

II. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра. Київ: Видання офіційне. Міністерство освіти і науки України, 2003. – 138 с. (у співавторстві).

14. Логічні основи інформатики: Навчальний посібник для студентів. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2003. – 286 с. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів фізико-математичних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів.

15. Вивчення Web- програмування в школі: Посібник для вчителів. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2004. – 208 с. (у співавторстві). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України.

16. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: Посібник для вчителів. Навчально-програмний комплекс "Пошук-МЕТА". – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004. Міністерство освіти і науки України. Державний департамент інтелектуальної власності. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №10240 (у співавторстві).

17. Проектування та опрацювання баз даних: Посібник для вчителів. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 116 с. (у співавторстві). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України.

18. Основи програмування: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів фізико-математичних та індустріально-педагогічних спеціальностей. – Умань: АЛМІ, 2008. – 162 с. (у співавторстві). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України.

19. Шкільній інформатиці – 25! Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія №2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. наук. праць/ Редрада. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – №8(15). – С. 3-17 (у співавторстві).

20. Адміністрування комп'ютерних мереж і систем: навч. посіб. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. – 195 с. Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України (у співавторстві).

Слід зазначити, що ряд книг та інших публікацій, у розробці яких брав участь Юрій Савіанович, стали початком і орієнтирами для розбудови сучасних методичних систем навчання математики і інформатики в педагогічних університетах. Так з посібником для вчителів «Чисельні

методи математики», виданим видавництвом «Радянська школа» у 1986 році в математичні курси, що вивчалися у вищих педагогічних навчальних закладах, вперше увійшли метричні простори, стискуючі відображення, поняття норми оператора та інші елементи функціонального аналізу. Сьогодні ці поняття вивчаються у всіх сучасних курсах математики в педагогічних університетах.

В книзі «Изучение языков программирования в школе», виданій видавництвом «Радянська школа» у 1988 році, вперше в колишньому СРСР було запропоновано так званий користувацький підхід до навчання інформатики в школі і вищому педагогічному навчальному закладі, коли, на відміну від програмістського підходу, який був запроваджений на той час, на передній план виходило навчання сучасних інформаційних технологій, наперед розроблених програмних засобів різноманітного призначення – операційні системи, редактори текстів, графічні редактори, електронні таблиці, бази даних, програмні засоби навчального призначення, електронна пошта, Internet тощо, а навчання програмування поширеними тоді мовами Basic, Paskal, Сі і ін. відходило на другий план. Сьогодні такого підходу до навчання інформатики в загальноосвітніх навчальних закладах дотримуються у всьому світі, зокрема у всіх країнах колишнього СРСР.

Навчальний посібник «Інформатика» для студентів фізико-математичних факультетів педагогічних інститутів, виданий в 1991 році видавництвом «Вища школа» був першим посібником з інформатики для педагогічних вищих навчальних закладів. В ньому запропоновано оригінальний на той час зміст курсу інформатики для педагогічних університетів, зокрема вперше включено розділи стосовно систем штучного інтелекту, експертних систем та їх використання в навчальному процесі. Посібник виявився вагомим підвалиною для становлення і розвитку сучасної методичної системи навчання інформатики в школах і вищих педагогічних навчальних закладах.

Особливої уваги заслуговує посібник «Логічні основи інформатики», розроблений Юрієм Савіяновичем для студентів фізико-математичних та інформатичних спеціальностей педагогічних університетів і виданий в 2003 році видавництвом Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Цей посібник є не лише важливою складовою сучасної методичної системи навчання інформатичних дисциплін у вищих педагогічних навчальних закладах, але і вагомим компонентом теоретичних основ сучасної інформатики, незаперечним і суттєвим вкладом автора у вирішення проблем фундаменталізації курсів інформатичних дисциплін, розширення і поглиблення теоретичної бази знань майбутніх фахівців фізико-математичних та інформатичних спеціальностей.

Неможливо обійти мовчанням і спецкурс «Обчислювальна математика» для факультативних занять у 9-10 класах, виданий видавництвом «Радянська школа» ще у 1973 році. Вже тоді в цьому спецкурсі вивчалися проблеми використання основ алгоритмізації і програмування та застосування засобів автоматизації обчислень при навчанні математики в школі (алгебри, геометрії, тригонометрії). Сучасні інформаційні технології тоді ще не існували, однак автори мабуть інтуїтивно відчували потужний потенціал впровадження електронно-обчислювальної техніки в навчальний процес, перспективність, говорячи сучасною мовою, інформатизації навчального процесу.

Юрій Савіянович разом із своїми співавторами не помилився, інтуїція їх не підвела. Сьогодні, через 40 років після написання згаданої книги «Обчислювальна математика», використанням комп'ютера в навчальному процесі, і не тільки на уроках математики, вже неможливо когось здивувати. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі сьогодні використовуються при вивченні всіх предметів – математика, фізика, мови, біологія, історія і т.д.

Не наводячи детального аналізу всіх робіт Юрія Савіяновича, разом з тим слід констатувати, що його роботи і вся педагогічна і наукова діяльність є незаперечним соціально вагомим внеском в становлення і розвиток сучасних ІКТ-орієнтованих методичних систем навчання інформатичних і математичних дисциплін в школах і вищих педагогічних навчальних закладах, в інформатизації навчального процесу і системи освіти в цілому, в розбудову теоретичних основ інформатики, фундаменталізацію навчання інформатичних і математичних дисциплін.

Значну методичну допомогу вчителям шкіл і викладачам вищих педагогічних навчальних закладів надають статті Ю.С. Рамського в науково-методичних збірниках і журналах (Проблеми вищої школи, Сучасні інформаційні технології в навчальному процесі, Використання комп'ютера в навчальному процесі педагогічного ВНЗ, Вища школа, Комп'ютер у школі та сім'ї, Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання, New Media and Telematic Technologies for Education in Eastern European Countries і ін.).

Відгуки практиків середніх і вищих навчальних закладів, педагогів, психологів, високий попит на посібники для учнів, вчителів і студентів, видані Ю.С. Рамським разом з його співавторами, засвідчують про високу ефективність запропонованої науково обґрунтованої системи підготовки вчителя до використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі.

Ю.С. Рамський – співавтор змісту і програм курсів «Методи обчислень», «Основи інформатики», «Інформатика», «Математична логіка і теорія алгоритмів», «Обчислювальна практика», «Програмування», «Комп'ютерне моделювання», «Захист інформаційних ресурсів» для фізико-математичних та інформатичних спеціальностей, один із авторів концепції інформатизації освіти в Україні (1994 р.), концепції змісту наскрізної освіти з інформатики і обчислювальної техніки для всіх ланок освіти (1993 р.), Держаного стандарту загальної середньої освіти в Україні з інформатики (2003 р.), типової програми кандидатського іспиту із спеціальності 13.00.02 «Теорія і методика навчання (інформатика)» (1999 р.), Галузевих стандартів вищої педагогічної освіти (математика, фізика – 2002 р.), інформатика (2009 р.).

З 1986 по 1991 рр. – вчений секретар координаційної ради із керівництва затвердженою рішенням колегії Міністерства освіти України 25.06.1986 року республіканською цільовою комплексною науково-дослідною програмою «Комп'ютер в школі і педагогічному навчальному закладі», керівник одного з її напрямів.

З 1989 р. – один з керівників Всеукраїнського науково-методичного семінару з проблем інформатизації освіти, який функціонує при Інституті інформатики НПУ імені М.П. Драгоманова, член редколегії (відповідальний секретар, з 2004 р. – відповідальний редактор) фахового збірника наукових праць «Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання», член редколегії журналу «Комп'ютер у школі та сім'ї», член редакційної ради газети «Інформатика», член комісії з інформатики і педагогічних програмних засобів Науково-методичної ради з питань освіти при Міністерстві освіти і науки, молоді та спорту України; з 1987 р. по 2002 р. брав участь у роботі журі (заступник голови, голова) обласних і всеукраїнських учнівських та студентських олімпіад з інформатики.

Протягом десяти років (1986-1995 рр., до кінця існування цього проекту) на замовлення Міністерства освіти України готував і проводив на республіканському телебаченні («Шкільний екран»). Головна редакція науково-популярних та навчальних передач. Творче об'єднання «Наука») для учнів і вчителів середніх навчальних закладів телепередачі з основ інформатики та обчислювальної техніки (навчальний предмет введено до шкільних програм з 1985/1986 навчального року). Підготовлено і проведено 135 телепередач (30 хв. кожна). Телеуроки значною мірою сприяли становленню методичної системи навчання інформатики в загальноосвітній школі та педагогічних університетах.

Більше 20 років Рамський Ю.С. керував госпдоговірними науково-дослідними роботами. Під його керівництвом виконувалися роботи за угодами з Інститутом механіки АН України, Київським відділенням НДІ зв'язу, Київським політехнічним інститутом, Інститутом кібернетики ім. В.М. Глушкова АН України, НВО "Електронмаш", Міністерством освіти України, Державним комітетом України з питань науки і технологій. Протягом останніх років бере участь у виконанні держбюджетних науково-дослідних тем «Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання природничих дисциплін», які виконуються за замовленням Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Ю.С. Рамський приділяє значну увагу проблемам інформатизації навчального процесу, використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій при навчанні не тільки інформатики, а й інших предметів, зокрема математики і фізики.

Багато приділяє уваги роботі безпосередньо з учнями і вчителями середніх шкіл, бере активну участь в проведенні міських, районних та обласних семінарів з питань навчання інформатики і використання інформаційних технологій у навчальному процесі, роботі МАН. Тільки протягом 1985-88 рр. кафедра інформатики КДПІ імені М.П. Драгоманова за його безпосередньою участю підготувала понад 3000 вчителів м. Києва і Київської області до навчання нового на той час курсу інформатики в школі. Протягом багатьох років Ю.С. Рамський незмінний заступник голови журі всеукраїнських олімпіад школярів з інформатики.

Брав активну участь у роботі різних семінарів, курсів, факультетів підвищення кваліфікації працівників вищої школи і управління народною освітою.

Багато разів залучався Міністерством освіти і науки України до роботи експертних комісій щодо ліцензування та акредитації спеціальності інформатика у вищих навчальних закладах.

Активна участь Ю.С. Рамського в розробці навчальних планів і програм, державних стандартів середньої освіти, галузевих стандартів вищої освіти і всієї постановки навчання інформатики, методів обчислень, використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі у вищих педагогічних і середніх навчальних закладах України, численні посібники для студентів, вчителів і учнів шкіл вносять суттєвий внесок в становлення і розвиток методичної системи навчання інформатики та інформатизації навчального процесу в загальноосвітній школі і вищому педагогічному навчальному закладі в Україні.

Професор Рамський Ю.С. підготував біля 20 кандидатів наук:

1. *Ключко Н.О.* Дидактические основы использования автоматизированных обучающих комплексов в учебном процессе вуза. 1991 (Вінниця).
2. *Легенький М.І.* Психолого-педагогічна пропедевтика як засіб відбору майбутніх вчителів. 1993 (Київ).
3. *Кульчицька Н.В.* Вивчення стереометрії в старшій школі в умовах використання нових інформаційних технологій. 1993 (Івано-Франківськ).
4. *Балик Н.Р.* Методика вивчення експертних систем у курсі інформатики та обчислювальної техніки. 1995 (Тернопіль).
5. *Цибко Г.Ю.* Підвищення рівня теоретичної підготовки з інформатики на фізико-математичних факультетах педагогічних вузів. 1999 (Чернігів).
6. *Іваськів І.С.* Активізація навчально-пізнавальної діяльності учнів на основі систем штучного інтелекту при навчанні інформатики в старшій школі. 2000 (Тернопіль).
7. *Спірін О.М.* Диференційований підхід у вивченні основ штучного інтелекту в курсі інформатики фізико-математичного факультету вищого педагогічного закладу. 2001 (Житомир).
8. *Лукаш І.М.* Формування інтелектуальних умінь старшокласників у процесі навчання інформатики. 2003 (Чернігів).
9. *Зеленяк О.П.* Реалізація міжпредметних зв'язків інформатики та математики в процесі навчання інформатики в школі. 2004 (Олександрія).
10. *Ключко О.В.* Прикладна спрямованість навчання інформатики студентів вищих аграрних навчальних закладів. 2004 (Вінниця).
11. *Резіна О.В.* Формування інформаційно-пошукових та дослідницьких умінь учнів старшої школи в процесі навчання інформатики. 2005 (Кіровоград).
12. *Лециук С.О.* Навчально-інформаційне середовище як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів старшої школи у процесі навчання інформатики. 2006 (Тернопіль).
13. *Олексюк В.П.* Методичні основи застосування навчальних мережних комплексів у процесі підготовки майбутніх учителів інформатики. 2007 (Тернопіль).
14. *Умрик М.А.* Організація самостійної роботи майбутніх учителів інформатики в умовах дистанційного навчання інформатичних дисциплін. 2009 (Київ).
15. *Фурман О.А.* Активізація навчально-пізнавальної діяльності майбутніх учителів біології у процесі навчання інформатики. 2009 (Кременець).
16. *Стеценко Г.В.* Методика використання освітніх веб-ресурсів у процесі підготовки майбутніх учителів інформатики. 2010 (Умань).
17. *Рафальська М.В.* Формування інформатичних компетентностей майбутніх вчителів інформатики в процесі навчання методів обчислень у педагогічному університеті. 2010 (Київ).
18. *Хазіна С.А.* Формування вмінь комп'ютерного моделювання майбутніх вчителів фізики в процесі навчання інформатики. 2010 (Умань).

Багаторічна плідна праця Юрія Савіановича відзначена високими нагородами і почесними званнями: Ветеран праці (2003 р.), Відмінник народної освіти (1987 р.), Почесна грамота Міністерства освіти України за сумлінну роботу та досягнуті успіхи в справі підготовки вчительських кадрів (1993 р.), Грамота Академії педагогічних наук України за багаторічну плідну працю в галузі інформаційних освітніх технологій (2002 р.), Почесна грамота Інституту педагогіки АПН України за дослідження проблем шкільної інформатики, розробки інформаційних технологій навчання, підготовки наукових і педагогічних кадрів вищої кваліфікації (2002 р.), Почесна грамота Державного комітету зв'язку та інформатизації України за вагомий внесок у підготовку фахівців для галузі зв'язку та сфери інформатизації (2003 р.), Медаль М.П. Драгоманова (2010 р.), Почесні грамоти НПУ імені М.П. Драгоманова.

Надзвичайно працелюбний, інтелігентний, високо компетентний в багатьох галузях знань, і звичайно ж в своїх любимих математиці та інформатиці, порядний, доброзичливий, ввічливий, добре вихований, людина високої професійної і загальнолюдської культури, професор Рамський Юрій Савіанович безумовно є гідним наслідування взірцем для своїх колег і студентів, яким віддає всього себе.

Саме тому вони віддячують йому великою і щирою повагою та любов'ю.

Жалдак М.І.
Академік НАПН України,
Рамський Ю.С.

Кандидат фізико-математичних наук, професор
НПУ імені М.П. Драгоманова

Становлення і розвиток методичної системи навчання інформатики в школах і педагогічних університетах України

Понад чверть століття тому, у 1985 році, у всі середні і вищі педагогічні навчальні заклади було введено нову навчальну дисципліну – «Інформатика».

Однією з найважливіших подій, пов'язаних з виникненням і становленням шкільної інформатики, була, безумовно, постанова ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР від 23 березня 1985 року за № 271 «О мерах по обеспечению компьютерной грамотности учащихся и широкого внедрения электронно-вычислительной техники в учебный процесс».

Перед Міністерством освіти СРСР, Академією наук СРСР та Академією педагогічних наук СРСР, науково-дослідними інститутами в системі Академії педагогічних наук, вищими педагогічними навчальними закладами було поставлено завдання забезпечити підготовку вчителів до навчання в школі курсу «Основи інформатики» та розробку відповідного навчально-методичного забезпечення. Одразу при Міністерстві освіти СРСР було створено групу викладачів з різних педагогічних інститутів, якою вже в 1985 р. було розроблено і опубліковано програми навчання основ інформатики в середніх і вищих педагогічних навчальних закладах СРСР. Зокрема, було розроблено програму «Научно-методические основы информатики и электронно-вычислительной техники» для підвищення кваліфікації організаторів народної освіти, яку було видано окремою брошурою Міністерством освіти СРСР (Москва, МО ССРСР, 1985. – 8 с.), а також інститутом змісту і методів навчання АПН СРСР (Москва, АПН ССРСР, НИИ СИМО АПН ССРСР 1985. – 10с.). До складу названої групи входили А.Р. Єсаян (м. Тула), В.І. Єфімов (м. Москва), М.І. Жалдак (м. Київ), В.Г. Житомирський (м. Свердловськ), Л.М. Котова (м. Ленінград), Е.І. Кузнецов (м. Москва), М.П. Лапчик (м. Омськ), А.І. Павловський (м. Мінськ), Ю.К. Кузнецов (м. Ленінград), Е.П. Смирнов (м. Москва), Г.Д. Фролов (м. Москва), С.І. Шапиро (м. Москва), Д.О. Смекалін (м. Москва), Я.Д. Гольц (м. Москва).

Робота в такій групі збагачувала досвідом, знаннями і мала важливе значення для розробки і становлення методичної системи навчання інформатики в школі, вирішення проблем комп'ютеризації навчального процесу.

Одразу ж, в кінці березня – на початку квітня 1985 року, в м. Москві на базі МДУ імені М.В. Ломоносова було проведено Всесоюзну конференцію викладачів основ обчислювальної техніки і програмування педагогічних інститутів з проблем започаткування шкільного курсу інформатики, впровадження комп'ютерів в навчальний процес в середніх і вищих навчальних закладах, на якій виступали: радник Генерального Секретаря ЦК КПРС, академік АН СРСР Є.П. Веліхов; декан механіко-математичного факультету МДУ імені М.В. Ломоносова, академік АН СРСР А.М. Тихонов; академік АН СРСР А.П. Єршов; віце-президент Академії педагогічних наук СРСР, академік АПН СРСР В.Г. Розумовський; керівник одного з відділів Міністерства освіти СРСР В.К. Розов. Вони сформулювали проблеми і поставили завдання стосовно комп'ютеризації системи освіти і взагалі різних галузей діяльності людей. В той же час в м. Зеленограді, місті-супутнику м. Москви, було проведено тижневий практикум-семінар стосовно використання в навчальному процесі персональних комп'ютерів ДВК-2М, які вироблялися тоді в Радянському Союзі. Від України до участі в цій конференції і практикумі-семінарі були направлені М.І. Жалдак, Ю.С. Рамський (м. Київ), Г.М. Бритавський (м. Одеса).

І вже з першого вересня 1985 року у всіх середніх навчальних закладах колишнього СРСР було введено новий навчальний предмет «Основи інформатики та обчислювальної техніки», який передбачалося вивчати протягом двох останніх роках навчання.

Вже в 1985 році за рахунок інтенсивної підготовки з інформатики на старших курсах вищих педагогічних навчальних закладів були випущені перші вчителі інформатики. В Україні в цьому відношенні важливу роль відіграв Київський державний педагогічний інститут ім. О.М. Горького (нині Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова), ректором якого тоді був член-кореспондент АПН СРСР, нині академік НАПН України Шкіль М.І. Вже в квітні 1985 року в ньому було відкрито першу серед українських вищих педагогічних навчальних закладів кафедру основ інформатики та обчислювальної техніки (яка згодом була перейменована в кафедру інформатики). Завідуючим кафедри було призначено М.І. Шкіля (заступником завідуючого М.І. Жалдака).